Literarum, quibus in-
uictissimus princeps,
Henricus octauus, rex
Angliæ et Franciæ, dn̄s
Hybernię, ac fidei defen
sor respondit, ad quan-
dam epistolam Martini
Lutheri, ad se missã, et
ipsius Lutheranę quoqꝫ
epistolę exemplum.

PIO LECTORI.

PLATO Philoſophus ille Athenienſis, ſocraticæ ſapientiæ diuinus interpres, rempublicam inſtituēs, tum demum felices ac beatas fore ciuitates dixit: ſi quando aut illis philoſophi imperarent, aut earum magiſtratus ac principes philoſopharētur: id quod, ſatis luculēto exemplo declarat in dies rex hic illuſtriſſimus, non minus eruditione clarus notusq;, quam armis inuictus, cæterisq; uirtutibus cunctis conſpiciendus. Cuius ingeniū et prudentiā oſtendunt uel editi ab eo libri: quibus inſana atque impia dogmata Martini Lutheri, ſic confutauit, ſic

Lutherum ipſum omni conſilio con=
tra diſſerendi denudauit: ut omni ra=
tionis loco ſublato, ad meretricia iur=
gia, et ſcurrilia cõuicia dumtaxat Lu=
therus cõfugerit. Quod, rex pruden=
tiſſimus atq; idẽ eruditiſſimus, cum
ſenſiſſet: nõ eſt dignatus cũ ſcurrante
impuro nebulone connugari: ſed pro
magnitudine animi, ea omnia blate=
ramenta nugalia, et frigida fraterculi
ſcõmata, tanq̃ cachinnantis morio=
nis inconditos geſtus, contempſit.
Nunc uero cum auſus Lutherus eſt,
tam ſtolide, fauorẽ eius ambire: quo
illius homine abuti liceat, ad cõmen=
dãdum factionem ſuam: haud com=
mittendum putauit: quin ſignificaret
omnibus: nõ tam leuem eſſe ſe: uti fa=

tui fra=

tui fraterculi, lenibus blanditijs inescari aut capi uellet: nec ita inconstantem: ut ab eo: quod uerum et rectum nosset, deduci ullo pacto posset. Quo circa, ita singulis Lutheranę epistolæ partibus respondit: uti nō solum sibi Lutherum, sed facile cuiuis ostendat. Tum, talem in respondēdo tēperaturam seruat: ut et tu Lector pie uideas: qd de Lutheri animo sentiendum sit: nec ipse Lutherus (q̄q̄ iniquus et improbus) conqueri aut causari possit, secum actum benigne non esse

Vale.

INVICTISSIMO ILLV=
strissimoq; principi et domino, do=
mino Henrico octauo, regi Anglię et
Francię, domino suo clementissimo.

GRATIAM et pacen in christo
Iesu dño et saluatore nr̃o amen.
Q̃q̃ uereri merito debuerim, serenis=
sime rex, illustrissimeq; princeps, lr̃is
maiestatē tuam tētare: ut q mihi con=
scius maxie sum: grauissime offensam
esse maiestatē tuam libello meo: quē
nō meo genio, sed incitantibus ijs, q
maiestati tuæ parũ fauebant, stultus
et p̃ceps ędidi: tamen, spem et ausum
mihi facit, nō modo regia illa tua cle=
mētia, sic mihi literis et uerbis in dies
cantata

cantata a q̃ plurimis: ut cũ mortalem sese nouerit, immortales inimicitias seruaturã esse nõ credam: uerum etiã quod fide dignis testibus didici: libellum sub maiestatis tuæ noĩe in me ęditum: nõ esse regis Anglię: ut uideri uolebãt subdoli sophistę: qui maiestatis tuę titulo abusi, nõ senserũt, q̃ tum sibi ipsis periculũ in regia ignominia pararent: presertim illud monstrum, et publicum odium dei et hoĩm. Cardinalis Eboracensis, pestis illa regni tui: ita ut uehemẽter nũc pudefactus, metuam oculos coram maiestate tua leuare: qui passus sim leuitate ista, me moueri in talem tãtumq; regem, per malignos illos operarios, presertim cum sim fex et uermis: quem solo con

O pudentiã et modestiam Lutheri.

 temptu

temptu, oportuit uictum aut negle=
ctum esse. Accidit ad hæc quod me se=
rio compulit, q̃tumuis abiectū, scri=
bere maiestatē tuam cœpisse fauere
Euangelio, et nō parum tędere istius
generis hominum perditorum. Hoc
sane nuncium fuit uere Euangelion,
idest lętū nuncium cordi meo. Quare
his literis, prosterno me pedibus ma=
iestatis tuę q̃tum possum humillime:
et p̄ Christi crucem et gloriam oro et
obsecro: maiestas tua dignet̃ sese sub=
mittere, et ueniam donare in quibus=
cunq; maiestatē tuam lesi: sicut Chri=
stus orauit: et dimittere debita, nos
quoq; inuicem iussit: deinde si maie=
stati tuæ non uidebitur contemnen=
dum: ut alio libello publico, palino=
diam

Noua in Luthero humilitas.

diam cantem, et nomē maieſtatis tuæ rurſus honorem det mihi clæmētem aliquam ſignificationem: tum in me mora non erit ulla: faciam illud libentiſſime. Quis enim, ſim homo nihili ad tuam celſitudinem comparatus: tamen, non parum fructus euangelio et gloriæ dei, hinc ſperare licebit: ſi mihi ad regem Angliæ ſcribendi de Euangelij cauſa, fuerit copia facta. Interim maieſtatem tuam (ut cœpit) dominus augeat: ut pleno ſpiritu. et obediat et faueat euangelio: nec ſinat aures regias, et animum occupari peſtilentibus ſirenum uocibus: q̄ nihil niſi hæreticum Lutherum uociferari norunt. Tua uero maieſtas apud ſeſe cogitet: quidnā mali poſſim docere:

Non eget rex tali honoris ſui autore.

Aduerte lector quid hic rex reſponderit.

Hoc q̃ uerũ sit considera.

q aliud nihil doceã: q̃ fide Iesu christi filij dei, pro nobis passi, et suscitati, saluos fieri oportere: sicut testantur euangelia, et epistolæ apostolorum. Hoc enim est caput, et fundamẽtum doctrinę meę: super quod postea edifico, et doceo charitatem erga proximum, obedientiã erga politicos magistratus, tum crucifixionẽ corporis peccati: ut itidem p̃scribit christiana doctrina. Quid in his capitibus doctrinarũ mali est? Expectetur tamen: audiatur et iudicet̃ primũ. Cur damnor, neq; auditus neq; cõuictus? Porro quod abusum et tyrannidem pontificum taxo: qui alia q̃ ista predicta capita, imo contraria docent, interim censibus, pompæ, uentribus, imo re-

gnis, et

gnis et principatibus, oĩmq; opibus innitẽtes: nõne idipsũ et uulgus sentit et dãnat: atq; ipsimet cogũtur confiteri? Cur nõ emendãt sese et recta docent, si odio et correptiõe liberi esse uolunt? Videt sane maiestas tua serenissima q̃ti pricipes in Germania, quot politię, deinde quot uiri sapientissimi mecum faciant: et (deo gratia) indemnatum cupiant. Quorũ numero utinam Christus maiestatem tuam ascribat: et ab istis animarum tyrannis separet. Quid mirum uero, si Cæsar et aliquot principes in me sæuiunt? Nonne ut Psalmus. 2. dicit. Aduersus dominum et Christum suum fremũt gentes: meditãtur populi: conspirant reges terræ: et conueniunt principes?

Quin tu id facis q sic iubes?

ut miran=

ut mirandū potius sit: si aliquis principum ac regum Euangelio faueat. Huic miraculo, in maiestate tua q̃ opto ex totis medullis, aliqn̄ gratulari. Et ipse dn̄s (quo præsente et uolente, hęc scribo) cooperetur uerbis meis: ut rex Angliæ breui fiat perfectus discipulus Christi, Euangeliiq́; professor: tum Lutheri clęmētissimus dominus Amen. Responsum (si uisum fuerit maiestati tuæ) expecto clęmens et benignum. VVittenbergæ prima Septembris, anni domini. M.D.XXV.

At id iam olim facit princeps iste.

Hinc uide licet illę lachrimæ.

Regiæ maiestati tuæ subiectissimus Martinus Lutherus, manu propria.

Inuictis-

INVICTISSIMI PRINcipis HENRICI octaui, regis Angliæ et Franc. &c. Ad Martini Lutheri epistolam responsio.

VAS TV Luthere literas, prima Septembris, Anno dñi Millesimo quingẽtesimo uicesio quinto datas, ad nos mittendas curasti: eas nescio ubi nã terrarum diu peregrinatas, tandem aliquando accepimus. In his, ais dolere pudereq́ te: ꝙ stultus p̄cepsq́ librũ in me tuum, non tuo quidem genio sed incitantibus his, qui mihi parum fauebant,

Catalogus eorum quę in epistola Lutheri ad regem continent.

fauebant, ędidisti: quo te tibi scribis maxime cõscium esse, q̃ grauiter nos offenderis: atq; ob id merito uerendum tibi literis nos tentare. Sed aĩm tamen ausumq; tibi factum scribis, non solum q; me tam clęmentem intelligas, ut quũ mortalem me meminerim inimicitias immortales nolim gerere: uerum etiam q; fide dignis testibus didicisti: libellum meo nomine de sacramentis ęditum: non esse re uera meũ, sicuti uideri uolebant subdoli (sic enim scribis) sophistæ: q nr̃ę maiestatis abusi titulo, non satis senserint q̃tum sibi periculũ, in ignominia nr̃a pararēt: presertim Cardinalis Eboracensis: quē et monstrũ uocas, et odiũ publicum dei et hominum, et

regni

regni nr̄i peſtem. Hac ergo de cauſa, ſic te pudeſactum ſcribis : ut oculos in me leuare non audeas:qui per operarios illos iniquitatis, paſſus ſis in talem tantumq́ʒ regem tam leuiter te moueri. Cęterum ſubiungis:id te tandem ad ſcribendum compuliſſe ſerio: q̄ ego iam cęperim fauere euangelio: et tędium pcępiſſe tandem, iſtius generis hominum perditorum, eorum uidelicet q̄ ſectę aduerſantur tuę:eam rem uere euãgelion eſſe ſcribis, nempe lætum nuncium cordi tuo: et perq̄ ſancte p̄caris:uti ſic me dominus augeat : ut pleno ſpiritu obediam ac faueam euangelio, nec mihi ſinat aures aīmq́ʒ peſtilētibus Sirenum uocibus occupari quæ nihil aliud poſſunt q̄ clamare.

Hoc eſt q̄ rem uerā

tacere non norunt.

clamare, Lutherum esse hæreticum. Post hęc hortaris, ut cōsiderem nihil esse mali posse ī doctrina tua: quippe qui nihil doceas aliud q̃ fide Iesu christi filij dei passi pro nobis et suscitati saluos fieri oportere. Nam hoc esse caput et fundamētum doctrinæ tuę: super quod ędificare te dicis charitatem erga proximos et obedientiam erga politicos magistratus, tū crucifixionē corporis peccati: deniq; in his audiri petis, admirans admodum damnari te: quum nec auditus nec conuictus sis. Ad hęc pro more tuo debaccharis in ecclīam Romanam: iactans interim Germaniæ multos principes a parte tua cōsistere, nec mirum esse si tē Cæsar et aliquot item prīcipes persequant̄

sequãtur, sed potius esse mirandum, si princeps aliquis unus faueat euangelio: quum principes semper et populi Christo soleant obsistere. Tum uehementer optas huic aliqñdo miraculo in me gratulari: ut fiam perfectus Christi discipulus, euangelijq; ꝓfessor, et fautoribus tuis adnumerer. Obsecras præterea, et per Christi crucem nos obtestaris: ut tibi condonemus: quod tuus me libellus offenderit: pollicens ultro te (si mihi placiturum senseris) alium protinus ęditurum contra, et in honorẽ meum palinodiam scilicet esse cantaturum: asserens atq; affirmans, haud parum fructus euangelio et gloriæ dei sperari posse: si tibi ad regẽ Anglię scribendi

Pollicita Lutheri.

 de euan=

de euangelij causa facta fuerit copia.
HAEC SVNT Luthere oĩa: quæ tua continebat epistola ex quibus sicuti satis olfacimus, non ea te sentire quæ scribis: sed ꝑspectum habemus et cognitum: quo subdola tẽdat oratio: ita nos ę diuerso morẽ secuti nostrum, ne quid technis hmõi simplicibus possis imponere, ad singula tibi decreuimus breuissime respõdere.

Q AIS LIBRI TE TVI pudere: nescio q̃ tu istud uere dicas: uerum hoc unũ scio, satis esse causæ, cur debeat, non illius modo libri pudere te, sed tuorum etiam ferme omnium: quippe qui nihil pene complectantur aliud, q̃ errores turpissimos,

et insa=

et insanissimas hæreses, nec ratione suffultas nec eruditione subnixas, sed quas asserit et obfirmat, tantum pertinax impudentia: dum tu tantus author haberi postulas: quãtus nec hodie quisq̃ sit: nec ante hac quisq̃ fuerit. Nec satis uideo, qui uerum sit: ut ad ędendum in me libellum tuum sis ab his incitatus: qui parum fauebant mihi: quum res ipsa doceat, ab his incitatum potius: qui parum fauebant tibi: quippe, quum liber tuus sit eiusmodi: ut nec aliud quidq̃, q̃ probrum cõciliare possit autori: et librum honestet meum: cui tuus declarat, ne uerbũ quidem sani capitis ullum reperisse te: quod aliquando posses opponere: quæ res satis ut opinor indi-

Impudentia unica ratio est Luthero, probandi omnia.

 cat: uter

cat:uter noſtrum cauſam habeat me-
liorem. Iam, quantumuis te fingas
credere, ęditum a me libellum, nō eſſe
meum, ſed meo nomine ſubornatū a
ſophiſtis ſubdolis: tamē et meū eſſe,
multi maiori fide digni, q̃ ſunt tua illi
fide digni teſtes cognoſcunt: et ego
quāto tibi minus placet, tanto magis
libenter agnoſco. Nam ꝙ eum mihi
ſcribis ignominiā parere: nemo certe
non intelligit (quantumlibet tu diſſi-
mules) q̃ ęgre habet animum tuum:
ꝙ libellus meus tanto bonorū et do-
ctorum omniū conſenſu comproba-
tus eſt: tum eius ſedis honorifico cal-
culo, quę ut tuas condemnauit hære-
ſes: ita ſanctiſſimo uiro Hieronymo
tantæ fuit autoritatis: ut ſatis eſſe du-
ceret:

Romana ſedes quā-tum auto-ritatis ha-buit apud ſanctum Hierony-mum.

ceret: si suã illi sedi fidem approbaret. Quibus ego tamen honoribus non admodum certe glorior: ut qui meorum operum oĩm et soleam, et deum precor, idem ut perpetuo faciam, gloriam et honorem oẽm deo acceptum ferre. Verum hoc tamẽ, me non nihil (ut uerum fatear) oblectat: ꝙ quale quale fuit opusculum nostrum (neq3 enim nescius sum imbecillitatis meę) tua tamen causa tãto fuit imbecillior: ut libellus ille noster (quatenus se porrexit argumentum) non ea tantũ omnia deterserit: quæ tu sordidus in sacrosancta sacramẽta prius expueras: uerum etiam quicquid furiosus euomuisti postea: et te adegit ad eius generis excogitandum librum, ex quo

Q: Lutheri dissimilis est pius hic princeps.

 totus

Ira quo deduxit Lutherum.

totus uideret orbis, præ ira atque animi impotentia factum te ex impio, prorsus insanum: utpote in quo non eruditionis modo atque ingenij, sed et honestatis omnis oblitus, nihil prorsus aliud attuleris, quam loquacitatem stolidam, meretriciam maledicentiam, et plusquam scurrilem petulantiam: quum meus liber contra, non in ecclesiam solum (cuius tu fidem laborabas euertere) nostrum spirarit officium: sed etiam (supra quam tua merebatur impietas) charitatem erga te, et emendandi tui potius quam perdendi desiderium: idemque, doctissimorum uirorum iudicio, multiplices errores tuos et efficaci ratione reuicerit: et potentissimis scripturis, non illis quidem ex animi

mei

mei commento tractis in causæ com=
modum (quemadmodum ipse soles
ubiq; sacras literas ex libidine tua tor
quere) sed ad sanctissimorũ patrum
uetustissimas interpretatiões expen=
sis, et ad amussim congruentibus, ne
quid in ea re nobis esset cum his com
mertij: quos tu sophistas soles appel
lare: qui tamen sunt uiri re uera pro=
bi, et in primis docti: sed quos non
in aliud sophistas uocas: q̃ q; effica=
ces eorum rationes, quibus tuas pro=
dunt et refellunt insanias, sophistices
inuidi cupis degrauare.

Nihil est hoc uero uerius.

IAM Q; PESTILENTI
lingua tã improbe scurraris in Reue=
rendissimũ in Christo patrẽ, Cardina=

De Reuerendissimo domino legato

lem

pulcherrime respondet pientissimus princeps.

lem Eboracensem primariũ consiliarium nostrum, et Angliæ Cancellarium, magis perspectam habeo singularem eius prudentiam: q̃ ut eum quicq̃ cõmoueri credam, scurrilibus eius linguæ conuitijs: quæ in totam scurratur ecclesiam: quæ sanctissimos ꝓscindit patres: quę nullos non blasphemat diuos: quæ Christi contemnit apostolos: quæ sanctissimã Christi matrem inhonorat: quæ deum ipsum, uelit scelerum omnium fontem, authorẽ, impulsoremq; blasphemat: quæ blasphemiarũ tuarum detestanda colluuies, nusq̃ non euidenter patet: tum ex omni parte perniciosorum operum (quę tãto cum christiani populi damno conscripsisti) tum ex his,

Lutherus quibus se exercet en conijs.

quæ

quæ passim in Germania tam furiose patrant, tuis heresibus efferati rustici. Itaq; Reuerendissimus ille pater, q̃ q̃ nobis iam diu fuit ꝓpter eximias eius uirtutes charissimus, idem tamē est eritq; in dies tanto nobis charior: quanto illum tibi tuiq; similibus magis uidemus inuisum. Nam q eum regni mei pestē appellas: non est consilium fraterculo rationē reddere: ex eius uiri singulari prudentia, fide, labore, studio et salubri diligentia, nos regnumq; nostrum quanta cōsequamur commoda. Verum, ut omittam cætera, uel hoc satis indicio est: q̃ toti terræ nr̃æ salutaris sit: q ex animi nostri sententia demandatum sibi munus, perq̃ diligenter exequitur: ditio-

R. D. legati honorifica et liberalis mentio.

 nem

nem nostrã sedulo purgans hæresum uestrarum pestilenti contagio: q̈bus interdum intrant Angliam quidam uehementer egroti: nempe ex ijs ue=niẽtes plagis: quas insalubris oris tui noxius infecit afflatus: quos tamen ipsos diligenti inquisitione compertos, eiusdem Reuerendissimi patris salubri diligentia, nõ solum areuimus ne q̃d ad nostros eius lepræ serperet, uerum etiam tractatos commode et magna cũ charitate curatos, fidei integritati reddidimus. Nam, q̄ ad nostros attinet (deo fauente) speramus, et prudentiores esse et in Christi fide multo firmiores: q̃ quibus uestra secta, nõ minus impia q̃ absurda, possit adblandiri: quantumuis tibi spem iniece=

Hoc est q̃d infrendet Lutherus qui sanitatem omnibus iuidet insanus.

iniecerit, siue nescio q̄s alius nugator improbus, siue (ꝙ magis arbitror) unus aut alter apostata fraterculus: q̄ e regno meo profugi, et a fide Christi transfugæ, in luxu et libidine uolu-ptuātur apud te: quibus ego regnum meum tam bene purgatū duco: ut si q̄ restent adhuc eiusdem furfuris alij (quos non admodum restare multos spero) sed tn̄ si qui supersint reliqui, eos oēs optem simul ut habeas tibi.

In hoc cœno uolutabro se proluunt sues.

EVANGELION ESSE dicis idest lætū nunciū cordi tuo, iam cœpisse me fauere euāgelio: tanq̄ hactenus nunq̄ fauerim euangelio. Ceterum ꝙ non tam nuper amare cœpi, et reuerenter euangelium legere: q̄ tu

uideri

uideri uis, uel hoc indicio potest esse: quia iam olim (quantumuis id dissimules) euidentibus euangeliorum testimonijs, tuas aliquot peruisi, perniciosas hæreses, quas res (ut dixi) tibi satis ostendit, non nunc me primum tractare euangelia. Quamobrem, uolo cognoscas, euãgelium nobis præcipuum studiũ et fuisse diu, et semper futurum esse: utpote cuius doctrinam intelligam maxime esse salutarem: sed his dumtaxat quicunque in euangelij studio contra quam ipse soles, ingrediẽdum sibi proponant. Nam tu in scripturis interpretandis, aduersus orbẽ totum semper consueuisti, tuorum somniorum commenticijs inuentis insistere: repudiato nimirum sapientis cõsilio, qui

At Lutherus nihil uocat euãgelicũ nisi quod ipse probat.

Quod q est ĩpudẽs Lutherus, istud tamẽ haud potest negare.

qui scribit: Fili ne innitaris prudentię tuę; et ne sapiens uideri uelis in oculis tuis. Cæterũ q̄ ad me attinet et noui satis et libenter agnosco: q̄ ex me ipso sim sacris literis intelligendis impar, eoq́; , suppliciter inuocato diuini fauoris auxilio: toto me corde subijcio, primum (quę plurimũ ualere debent) placitis ecclesię catholicę: deinde interp̄tationibus orthodoxorũ patrum, quos diuina benignitas liberaliter instruxit literis: illuminauit gratia: suffulsit fide: ac bonis ornauit operibus: miraculis deniq́; declarauit, et fidem eorum sibi placuisse et uitam: quum tuæ diuerso sanctissimos patres contemnẽs, et scurriliter eorum blasphemans memorias, detrahens quoad potes

Vtinã hãc modestiam sequeret̃ Lutherus.

Hæc Luth. exussit.

Cur Luth. inuidet celestibus.

potes eorum honoribus, ne ſplendor et reuerentia tantæ ſanctitatis, facem pferret pudendis hæreſibus tuis, nullius ingenium probas præter unius tuum: et quū manifeſtam ſtultitiam pro prudentia, aperte falſam hęreſim ꝓ ueritate defēdas: nihil habes aliud cui prorſus poſſis inniti, niſi ꝙ uelut Stentor exclamas, ſcripturā eſſe pro tua pte ſatis dilucidam: eosq̨ omnes qbus aliter unq̄ uiſum eſt, fuiſſe penitus ſaxa, truncos, ſtipites, quātumuis numeroſi fuerint, quantumuis ingenio, quātumuis ęruditione, quantumuis ſanctitate claruerint. Deniq̨ uerbis hūc in modum re pclare geſta: ſubornas et ꝓpellis rudes ac rebelles ruſticos: qui ſub euangelicę libertatis

Lutheri mos diſputandi.

pretextu

pretextu grassentur effrenes, et ꝑ fu-
riosa factione tua depugnent. Si quis
usq; adeo parum ualeret ingenio, ut
herere quicq̃ aut dubitare posset: utra
potissimum uia foret insistendum,
uestra ne ista noua, an trita illa san-
ctissimorũ patrum quæstionem oẽm
seruator ipse dissoluit, cum dixit. Ex
fructibus eorum cognoscetis eos.
Nam de illis dubitat nemo quin bo-
ni uiri fuerint et inculpatæ uitæ: qui
deo seruire ieiunijs, orationibus, et
castitate studuerint: quorum scripta
omnia spirabant charitatem. De te
uero nihilo dubitant magis: quum
te uideant in his quæ moliris omni-
bus, ab inuidia atq; superbia cœpis-
se, cum ira et maleuolentia progredi

Argumentum insolubile.

atq;

Luthera= nę virtut; circulus.

Lutherani ſpiritus in dicia.

atq; procedere, et inanis gloriæ flatu
prouectum, in turpiſſimam demum
libidinem deſinere. Itaq; quãtumuis
hanc doctrinam tuam euangelicæ li=
bertatis p̃textu ueſtias: tametſi mihi
ſatis conſcius ſim q̃ ſit tenuis hęc ęru=
ditio mea: nõ eſt tamen usq; adeo te=
nuis: uti perſuadere poſſis: ut credam
bono te eſſe propoſito: quum aſſidue
ſpiritum predicans, totus interim uo=
luptaris in carne: quũ ſic adornas te,
uelut exhortaturus orbem ad euan=
gelicæ uitæ formulam: deinde cœlebẽ
caſtitatem dehortaris: quam accurate
nobis cõmendat euangelium: et de=
mum abijcis ipſe, receptam olim et
uoto promiſſam, ac dedicatam deo
caſtitatem tuam: in quã ſeruandam
omnis

omnis te sacrarum literarum autori=
tas obstringit.

SCRIBIS LVTHERE VE=
hementer pudere te: oculos in nos at=
tollere: q̄ te tam leuiter passus sis, per
operarios iniquitatis (ut ais) aduer=
sus nos moueri. Verum ego profecto
non paulo magis admiror: q̄ te non
pudet serio leuare palpebras: et uel in
deum uel hominem quenq̄ probum
oculos intendere: qui te passus sis in=
stigante diabolo, in eam ingenij leui=
tatem cadere: ut ob carnis ineptias, et
obscœnas libidines, quū frater Augu
stinianus esses, monacham deo di=
catam scelerato compressu uiolaris.
Quid, q̄ non cōpressisti solum (quale

Lutheri apostasia et impuritas vitæ.

 flagitium

Lutheri flagitium nec ethnicis ferendum.

flagitiũ si designasses olim apud Romanos ethnicos: et illa terram uiua subijsset: et tu ad mortem usq; uerberibus esses mulctatus) uerum etiam (quod nimio est execrabilius) publice pro uxore nuptijs incestissimis traduxisti: atq; ita palam summo cũ totius mundi stupore, summo per orbem totum opprobrio uestro, summo cum sacrosancti coniugij cõtemptu, summa cũ sanctissimorũ uotorum cõtumelia, per nephas abuteris in quotidianũ prostibulum. Deniq; (quod omniũ est maxime detestandum) cum deberent tam execrandi facinoris pudor et dolor obruere: penitentiæ loco præ te fers miser impudentem gloriam, tam longe fugiens

Barathrũ sceleris.

implo-

implorationem ueniæ: ut etiam in tui ſceleris exemplum paſſim, pſeudoreligioſos alios literis ac libris prouoces. Quamobrem Luthere, quum deſignes talia: non admodum profecto miramur: ꝙ ſanctorum omnium cultui, tam ualde uis eſſe detractũ: quippe ꝙ intelligis, ex illorum honoribus et reuerẽtia tuorum flagitiorum opprobrium creſcere. Nam quiſquis eos credit fuiſſe bonos: idem, neceſſe eſt ut ſentiat peſſimum eſſe te: qui doctrinæ factisqꝫ ſanctorum, et doces et facis impudens, tam ex diametro pugnantia. Etenim, quis probare poteſt fraterculi clauſtralis matrimonium: qui quidem cuiuſq̃ faciat, ſanctiſſimum et eruditiſſimũ patrem

Diluat hoc Lutherus.

 Hiero-

Hieronymum. Nam is, uouentibus (inquit) non solum nubere, sed etiam uelle damnabile est. Lege Luthere ac relege illius optimi patris epistolam ad monacham lapsam, et ad diaconũ item: qui eam uiolauerat: tũ ex his et aliorum item sanctissimorũ patrum religiosis literis, disce miser te horum potius pœnitere scelerum: q̃ editis insanissimis libellis in defensionem criminis inexcusabilis, exemplo pessimo, et scelerato suasu tuo, infœlicissimos damnationis tuæ socios contrahere. Iam istud plane demiror: qui de scripturę peritia te tam improbe passim et importune iactas: quomodo potes tam facile uotum tuũ contemnere: quum in ea legas: Si qđ uouisti

Sanum salubreq; cõsilium.

Ecclesiastę. 5.

deo:

deo: ne moreris reddere. Displicet eni deo infidelis promissio. Et item illud: Vouete et reddite domino deo vrõ. Psal. 75.
Quid illud? Quum uotum uoueris Deut. 23.
dño deo tuo: non tardabis reddere, quare requiret illud dñs deus tuus: et si mortuus fueris reputabitur etiã tibi in peccatum. Verũ tu (ut uideo) castitatis et ieiunij, pauptatis et obedientiæ uota sanctissima, numerãda censes inter mosaicæ legis seruiles ceremonias. Nam et mores et libelli tui satis uidentur ostendere, nouæ legis euangelicam libertatem, non in alio (si qs tibi credat) q̃ in libidinis licentia consistere. Cæterum Isaias pphe=ta, longe sensit aliter. Nam is, In die (inquit) illa (denotãs christianę legis

Quæ sit Luthero libertas euãgelica.

Isaię. 19.

tempora) uota uouebunt domino, et soluent: nimirum significans in euangelicæ legis decursu, uota christianorum plus habitura uirium; et sanctius esse seruanda: q̃ fuissent vnq̃ in

Actis. 5.

lege Mosaica. Cuius rei deus exemplum p̄buit: cum in Ananiam et Saphyrã in pecunię subtracta portiuncula preuaricatum uotum, tam seuere uindicauit. Qua de re, beatus Gregorius tanq̃ te Luthere compellaret ac scortũ tuum (neq; enim cõiugium est quo uos estis coniuncti) hunc in

Gregorij verba.

modum admonet monachos: Ananias deo pecunias vouerat: quas post uictus ꝑsuasione diaboli, subtraxit: sed qua morte mulctatus est scis. Si ergo ille mortis periculo dignus fuit: qui

qui eos, quos dederat nummos deo, abstulit: considera quãto periculo in diuino iudicio dignus eris: qui non nummos, sed temetipsum deo omnipotenti, cui te sub monachali habitu deuoueras, subtraxisti. Quid tu Luthere? quid tua illa misera mulier ad hæc? Si peccatum agnosceretis: si uos criminis uestri caperet dolor: etiam si quid interim carnis fragilitate peccaretis: esset tñ spes resipiscentię quemadmodũ in Magdalena fuit ac Dauide, multisq; itidem alijs. Verum nũc quam spem p̄bes de te: si persistas in defensione criminis: et quod erubescere deberes, impudẽs gloriaris: quũ vitia tua virtutẽ uocas: et aliorum virtutem uocas uicissim uitium: An non

An nõ hic te Luthere compellat beat' Gregorius?

 incidis

Isaię. 5. incidis pceps in illam maledictionis uoraginem: quā in tui similibus deplorat Isaias: cum dicit: Vę qui dicitis bonum malum, et malum bonum, ponētes tenebras lucem, et lucem tenebras: amarum in dulce, et dulce in amarum. Iam quum scripturas istas omnes floccifacias: quum eas ad tuæ libidinis affectū detorqueas: quū earum sanctissimos interptes contemnas: et eorundem saluberrimam doctrinam reijcias, sanctissima beatorū patrum uita cōprobatas: tum aduersus hæc omnia, tuam dūtaxat opponas improbam pertinaciam: et argumētis plane brutalibus et furiosis nenijs, aduersus uota scurraris, hęresi tā insigni: ut nec maior temere, nec manifestior

manifestior

nifestior audita sit: tn̄ precaris deum ne meas aures occupari sinat pestilentibus sirenū uocibus: quæ nihil aliud norunt, q̄ clamare Lutherum esse hereticū: quum ego nullā audiam (hac sane parte) magis sonoram sirena: q̄ libellos tuos: quippe qui meis auribus nihil occlamant aliud: q̄ Lutherū esse hereticū, usq; adeo, ut certe uehementer mirer: qua fronte possis apud me iactare te nihil aliud docere q̄ fide Iesu christi filij dei pro nobis passi et suscitati, saluos fieri oportere, tum super hoc fundamentum edificare postea, charitatem erga proximum, et obedientiam erga politicos magistratus, et crucifixionē corporis peccati.

Q; prudēs et sancta precatio.

Sic scilicet docuit suos in Germania rusticos.

VTINAM Luthere, hæc tua uerba tam uera forent: q̃ falſa eſſe cognoſco. Nam quæſo quo modo ſuper fidem ędificas charitatem: quũ ſolam fidem doces ad ſalutem, ſine bonis operibus ſufficere. Etenim, q̃q̃ in eo libro quo debaccharis in me (quũ ſic urgebat pudor: ut te pigeret iam ea de re quicq̃ audire amplius) imputaſti mihi tuorum uerborum calumniam: tamen non ſolũ nihil omnino ad tua ipſius uerba reſpondiſti: quę nos tibi inter ſacramentorum aſſertiones obiecimus: quibus illa tam deteſtanda hæreſi ſic te ligatum conſtrinximus: ut nulla uia poſſes elabi: uerum etiã homo pudens et prudens idem dixiſti denuo eo ipſo in libro: in quo

Inſignis Lutheri ſed vſitata impudentia.

quo falso quereris, id tibi per calum-
niam falso exprobratum prius. Sic
enim scribis: Sacrilegium est et impie
tas: uelle placere deo per opera et non
per solam fidem. Quę uerba non mi-
nus aperta sunt: q̃ quę prius tibi scri-
pta sunt in Babilonica: quum hũc in
modũ scripsisti: Ita uides q̃ diues sit
homo christianus, siue baptisatus: q
etiam uolens non potest perdere sa-
lutem suam, quãtiscunq; peccatis: ni-
si nolit credere. Nulla enim peccata
eum possunt damnare: nisi sola incre-
dulitas. Cætera omnia, si redeat uel
stet fides in promissionem diuinam
baptisato factam in momẽto absor-
bentur per eandem fidem.

Verba Lutheri in libro aduersus regem.

Verba Lutheri in Babilonica.

HAEC TVA verba, tam manifeste

quid

quid sentis indicant, ut nec ullã possi-
cant nec admittant glossulam. Neq;
enim color ullus affingi potest: quin
contra christi uerba, Angusta est uia,
quæ ducit ad cœlum, tu cum euãge-
lica libertate tua, latam nobis ac faci-
lem sternis illuc: quo tibi leue uulgus
concilies: docẽs satis ad salutem fore:
si qs dei tantum promissionẽ credat,
absq; ullo bonorum operum labore.
Quod genus fidei longe abest a diui
Pauli sententia fidem tradentis quę p
dilectionẽ operatur. Cui astipulatur
et illud: Si estis in fide, ipsi uos pro-
bate. Quæ pbatio, nisi p opera bona
qui fiet? Etenim q operatur iusticiã,
acceptus est deo. Quin et beatus Io-
annes euangelista, aduersus seducto-

Dic aliquã Luthere colorem.

Galatis. 5.

Corin. 13.

Actis. 10.

res

res eiusmodi: qui populũ inani ocio=
sa et mortua fide decipiunt, Filioli, in
quit, nemo uos seducat: q facit iusti
ciam iustus est, Certe Luthere, ex tua
forma credere, absq; fructu bonorũ
operum, et in uitiorũ uolutabro ma=
gna cũ securitate uiuere, fretum dum
taxat ista spe superba et nimis arro=
ganti fiducia, q̄ sola fides tot obstina
torum scelerũ colluuiem absorbeat:
fides est haud dubie deterior diabo=
lica. Nam (ut diuus inquit Iacobus)
Tu credis q̄ vnus est deus, et dęmo=
nes credunt et contremiscunt: in hoc
te minus mali sunt: quia tu nõ times.
An non hoc tibi nominatim Luther
locutus uidetur Apostolus: qui p hę=
resim hãc tuam: qua solam fidem suf=
ficere

1. Ioan. 3.

Lutheri fi=
des cuius=
modi sit.

Iacob. 2.

ficere contendis ad salutem: oēm dei timorem postergas? Etenim cum dicis, tam diuitem esse baptizatum: ut salutem suam etiam si uelit quãtumuis obrutus sceleribus: tñ non possit perdere nisi nolit credere: statim profecto consequitur superuacaneũ esse timorem omnem dei: siue qui ab eius iudicio iustissimo et horrẽdis inferorum cruciatibus elicitur: quo timoris genere stimulati uirtutem uersus iter arripimus: siue qui ex eo colligitur: ꝙ quem adamamus ut patrem: ut filij timemus offendere. Nam quorsum opus est metũ, rem amaram et molestam adiungere: si sola seruare potest hoīem, suauis et iucunda credulitas. Quorsum nos, aut dei timore aut gehennæ

Lutherus omnē dei timorem tollit.

hēnæ terrore torquemus: si nuda sufficit fides oībus exuta molestijs? Et ꝑfecto Luther, quū inter assertiones tuas, oēm timorem damnationis et inferorū, a preparatione pœnitentiæ semoues, iubens ut eam sibi solo procurent amore: facis tu quidē hac in re magnā peccatoribus iniuriam: qbus uideri studes tenero quodam fauore misericors. Nam illis interim id laboras tollere: quod deus optimus ordinauit, tanq̄ ꝓcipuum quoddam medium: per quod proficeretur in amorem: qui nec ipse ꝑfecto (dum in hac peregrinatione uiuit) satis tutus est: quum absq; timore nimium securus est. Nam si non in timore domini tenueris te instanter (inquit) scriptura Ecclesiastici, 27.

cito

cito: subuertetur domus tua? Etenim q sacras scrutatur literas: nō vna tantū uia peccatores uidebit attractos, sed plurimis: atq; in his illo etiam ipso timore seruili, omnibus tamen ad vnum finem tendentibus: nempe resipiscentiam uitæ: sine quibus medijs peccator non statim semp attingit illam salutis effectricē charitatem. Quamobrem, quod aliud consilium possis peccatoribus dare deterius: q̃ quo suades ut ea fugiāt media: p quæ a vitijs auulsi fœliciter traherētur ad deū. At nec alia ferme uia sæpius trahimur: nec initio certe fortius: q̃ illo timore: quem incutit: horror inferni: quod ipsum fuit in causa: ut hunc terrorem, clementissimus oīm Christus

ob ocu-

ob oculos poneret ipsis etiã Aposto-
lis: cum dixit: Timete eum: qui cũ oc- Lucæ. 12.
ciderit habet potestatẽ mittere in ge-
hennam, ne quis eam rem putet nihil
habere momenti miseris peccatori-
bus: nec adhuc tam pœnitentibus q̃
pœnitentiam meditãtibus. Quibus, Ecclesia-
quid potest esse salubrius q̃ timor? q stici. 1.
(ut ait scriptura) peccatũ expellit: et q
sine timore est: nõ poterit iustificari.
Et tu timorẽ iudicij et pœnarum non
tm̃ studes auferre contritioni (quum
sit ille, via tritissima: qua peccati la-
queos fugimus) uerum etiã quo secu-
rius immoremur uitijs, freti fiducia
fidei, metum omnẽ prorsus labores
tollere ab amore dei: quum cõtra scri-
ptura dicat: Timor domini initium Ecclesia-
stici. 25.

 dilectio-

Ecclesiastici.27. dilectionis: imo (quod supra dixi) minetur etiã: quod si non in timore domini tenueris te instanter: cito subuertetur domus tua. Sed nec illud scriptura tacet, quantum uim timor habet ad fidem, Qui timent (inquit) dominum non erunt increduli uerbo illius: qui timent inquirẽt quæ beneplacita sunt ei. Quid, quod a timore sapientiam quoque docet auspicandam. Nam initium (inquit) sapientiæ timor dñi. Ita uides, ut timorem (cui tu tantum detrahis) literę sacræ, quibus tantum te deferre simulas, non sapientiæ tantum et fidei, sed (dum peregrinamur in uia) etiam amori coniungit, et certe non immerito. Nam qui timore iudicij fugere cępit, atque horrere peccatum

Ecclesia.2.

Ecclesiastici.1.

tum (quod unum a deo mentem eius auerterat) necesse est magis reddatur idoneus: qui et amet deum, et redametur a deo. Eam ob rem, timoris tã necessarij, Propheta conspiciens utilitatem: eum in se nõ mitti solum: sed et incuti fortiter, et cum doloris sensu uibrari precatus est. Confige (inquit) in timore tuo carnes meas: a iudicijs enim tuis timui. Et quorsum uoluisset nos deus admonere tartari: et inferni cruciatu terrere: nisi ut eius cruciatus timor: chami freniq; loco foret: quibus hoies a peccato reflecteret: reflexos ad se retraheret: retractos in charitate, et suo fauore dirigeret. Psal. 118.

Quamobrem, quũ sit apertissimum, hunc te timorẽ tollere: et opera bona

 palam

palam oppugnare: tum in pœnitentibus satisfactionem contemnere: q̃ impudenter facis: quum scribis te super fidem edificare charitatẽ: quando nos aperte probauimus idq; tuis ipsius uerbis omnino nihil ambiguis: nihil te fidei tuæ superstruere præter opera mala: dum doces absq; bonis operibus fidẽ solum sufficere: et opera bona contemnis, magnus author absq; metu quidlibet audendi male: dum scelera cuncta promittis in momento ꝓtinus absorbenda ꝑ fidem: præsertim ut tu fidem definis: quum scribis q esse nullo modo potest nisi sit uiuax quædam, et indubitata opinio: qua homo certus est supra oẽm certitudinem se placere deo: se deum habere

habere propitium: et ignoscentem in omnibus: quæ fecerit aut gesserit. Quibus uerbis, indicis profecto nimis arrogantem fidē suadens ut homo peccator sibi sic blandiatur: uti se non solum habeat de diuino fauore certissimum, sed certum etiam apud deum esse se in fauore tam eximio: ut uelut unicum dei delitium, quicquid designarit flagitij: deum nō possit offendere: tanq̄ deus ꝓmiserit, propter vnius credulitatis meritum impunitatem peccatorum omnium. Ideo nimirum, ꝙ (ut scribis in Babilonica) omnia protinus in momento fides absorbet scelera. Sed hæc superba et ociosa fides, quantum sola soli placet tibi: tantum displicuit uetustis olim

Babilonica Lutheri.

 patri-

Verba diui Isodori. patribus. Itaque beatus Isodorus frustra, inquit, sibi de sola fide blanditur: qui bonis moribus non utatur.

Augusti. Idem scribit diuus Augustinus, uelut occasione captata ex etymologia uocabuli: Fides, inquit, appellata est ab eo quod fit: duæ syllabę sonāt quum dicitur fides, prima a facto secunda a dicto. Interrogo te igitur utrum credas, dicis credo: fac quod dicis et fides est. Sed quid tibi uerba patroni quondā tui: a quo nūc turpiter desciuisti trāsfuga? Quid cuiusq̄ ueterum, quos omnes floccifaciens, audes contendere, nullam esse ad uitam uiam aliam, imo nullam aliam omnino fidem esse, nisi quam falso definis ipse, quam et si perinde uelis accipi tanq̄

sit

ſit formata charitate: nunq̃ tñ apud orthodoxę fidei peritos, id potes obtinere: quũ tuam fidem facias et bonorum operum tam negligentem, et tam facile abſorbentem ſcelera: ut ſceleratis nebulonibus indulgeat flagitioſæ uitæ ſupinam ſecuritatẽ. Nam contra, beatus Apoſtolus eam cenſet Galat. 5.
in adultis fidem ueram: quæ per dilectionem operatur. Et diuus Ioannes: Ioan. 14.
Qui diligit, inquit, deum mandata eius habet et ſeruat ea. Ita ut utriusq; ſententia, alterius de fide, alterius de dilectiõe neceſſario declinare debeas a malo et operari bonum: nec in ocioſa illa et arrogãti fide quieſcere: qua te certum fingis, ſuper omnem certitudinẽ, te placere deo: eumq; uel appro-

bare uel ignoſcere quicquid omnino facis. Quod ſi uerum eſſet bonus ille deoq; teſte, uir tam rectus Iob, ut ſimilis ei non eſſet in terra, non tā fuiſ-
Iob. 9. ſet meticuloſus: ut diceret: Verebar omnia opera mea, ſciens q non parceres delinquenti.

IAM QVVM ſcribis, fidem oportere uiuacē eſſe fateor: ſed uiuax eſſe ſine dilectione non poteſt: nec diligit
Ioan. 14. (ut ait euangeliſta) qui dei mandata non ſeruat: nec mandata ſeruat adultus: q non in bonis laborat operibus. Conſequitur igitur ut tua fides, quæ opera bona contemnit, uiuax eſſe nō poſſit: ſed plane ſit fides eiuſmodi: qualem Iacobus reprehendit apoſto-
acobi. 2. lus: quum dixit: Fides ſine operibus

mortua

mortua eſt. Ad hęc, ſi uerum ſit illud: quod in ſermonibus de præceptis affirmas ipſe: pręcepta dei, nonum præſertim ac decimum a quantumlibet etiam ſancto, nullo modo poſſe ſeruari: cōtra q̃ ſentire uidetur chriſtus: quum dicit. Iugum meum ſuaue eſt et onus meũ leue: nec diligatur deus niſi p̄cepta ſeruentur: nec in fide uita ſit niſi cum dilectione iungatur: an non uides, ex tuis uerbis eo rurſus redire ſermonem: ut fides, quã eſſe uiuacem uis, uiuax eſſe non poſſit. Verum iſta quum ſcribis, ſatis oſtendis aperte: quo tendis: neq; enim ſinunt quenq̃ libelli tui dubitare, quin horum proponas et contendas alterum: nempe, ut aut ꝑſuadeas periculoſam

Hoc dicit Lutherus in quodam ſermone habito ad populum, germanica lingua.

Mathęi. 11.

 et arro-

et arrogantem fidem: cuius quisq; fiducia fretus: ferietur ab operibus bonis: et fidem faciat stimulum peccandi securius, credens uidelicet eam solam cuncta semel absorpturã scelera, quantũuis immania. Aduersus quod genus fidei (si fides appellari potest, tam immẽsa superbia) fortiter exclamat scriptura sancta: O præsumptio nequissima, unde creata es: aut ideo certe fidem (q̃q̃ rem uerbis inuestis) in tam sublime punctum subleuas: quo uel pauci possint, uel nemo conscendere: ut uulgus hominum in diuersum trudas uitium: nempe desperationẽ consequendæ salutis et fidei: quæ desperatio, quum semel radices egerit, omissa prorsus bene uiuendi

Ecclesiastici. 37.

cura,

cura, prorumpit in omnē libidinem:
quemadmodum ſcribit Apoſtolus:
Deſperātes, ſemetipſos tradiderunt impudicitiæ, in operationem omnis immunditię: cui ſentētiæ ſubſcribit et Ephe. 4.
illud: quod habetur apud Iob: Non credat fruſtra errore deceptus, ꝙ aliquo p̄cio redimendus ſit. Quamobrē ſatis euidenter liquet: peſſimam eſſe doctrinā tuam: qui mediū omne diffugiēs, nullā relinquis ꝓmiſſionis fidē, niſi aut eam: quā malā eſſe, uideat cęcus: aut eam: quā uix attingat angelus. Nec aliud utraqꝫ uia ꝓcures, q̄ ut uel optētæ fidei ſecuritas, uel optinendæ deſperatio p̄cipitet hoīes in flagicioſæ uitæ licētiam: quā ſolam p̄textu libertatis euāgelicæ laboras īuehere: Iob. 15.

nec

nec aliam charitatem edificas super fidem tuā. Nam ꝙ te super fidē scribis edificare, obediētiam erga politicos magistratus, cui non et impudens uidetur et ridiculum, quū nemo nesciat ꝗ obstinate doceas, neminē christianum humanis ullis obligari legibus, quarum, magistratus ministri sunt: quum omnia contemnas sacrosancta concilia, qua in hæresi tam obstinate progressus es, ut simul cum alijs detestandis hæreticis, sacrosanctos canones, palam cum irrisione combusseris: et tuis inhortationibus īcitati rustici, globatim rebellarunt aduersus magistratus, in miserabilem cladem suam indelebilem, et infamiam tuam. Præterea quo pacto posses (si qs pudor

Super hoc citetur testis totius orbis.

dor esset) predicare: quod super fidem edi-
ficas crucifixionem corporis peccati, quum super mortuam fidem, edifices negligentiam orationum, festorum cõtemptum, ieiuniorum neglectum, castitatis exiliũ, et denique ferme omnia, quibus christiani, partim ipsius christi praecepto, partim ecclesiae catholicae consensu, peccati corpus solent crucifigere. Ad haec, quo pacto nõ pudet dicere quod doces et hortaris, ut peccati corpus crucifigant homines: quũ tam obstinate doceas illam detestandam heresim, quod nemo facultatem habet aut libertatem uoluntatis: qua boni quicquam possit efficere. Namque, aut studebit, aliquid facere bene: aut curabit, quod designet male, qui

Vide, vt nihil secũ sentiens scribat, Lutherus.

qui quidem sibi semel penitus ꝑsua=
serit: se, ut aliquid faciat boni, neq; ex
se sufficere, neq; cũ gratia dei coope=
rari, aut aliquid prorsus agere, neq;
maleficium quod ab ipso fiat, ipsius
esse: ut in quo, nihil omnino sua spon
te perficiat, sed in quo producat om=
nia diuinæ uoluntatis æterna, et nul=
li mutanda necessitas: quam ipse nec
promouere possit: nec impedire. Hęc
hæresis, omniũ quæ unq̃ sunt exortæ
scelestissima, et atrocissime blasphe=
mans iusticiam dei, radix ipsa uide=
tur: ex qua pullulant uniuersa scelera:
quibus tam numerosis q̃ nocentissi=
mis, uestra grassatur factio: quorum
scelera tam audacia, ne quid trepidẽt
impietatis conscientia, sollicite labo=
ras ar=

ras armare excuſatione decreti diuini, ineluctabili neceſſitate. Quam falſiſſimā opinionem, ueſtire et fucare conaris locis quibuſdam ſcripturæ, partim per ſe obſcuris, partim aperte detortis per te: quibuſdam etiam in diuerſum ſatis clare facientibus: quas ipſe nihilominus impudens, ꝓ te clamas eſſe clariſſima. Qua in re, ſi quid aut mētis haberes, aut frontis, admirarer temeritatem tuam: qui tā abſurdam hęreſim prędicare ſuſtineas, aduerſus tot ſanctorum ſententias: aduerſus ætatum omniū totius eccleſiæ catholicę conſenſū, aduerſus innumera ſacrarū literarum loca tam aperta, clara, dilucida: ut in diuerſam partem nullum colorem poſſint admittere:

quorum

quorum quum tam passim scateant: incassum multa cōmemorem: unus aut alter exempli causa suffecerit. Nam quid apertius esse potest: q̃ hęc

Deutr. 30. uerba planissima: Proposui uobis uitam et mortem: benedictionē et maledictionem: ęlige ergo uitam, ut et tu uiuas et semen tuū. Quæso te, quo pacto datur ęlectio: si negatur libertas? Quomodo cum necessitate consistit ęlectio? Eodem modo, quum ex dei persona, bonū et malum, pœnam et premium, in ęlectione ponētis humanæ uolūtatis, aperte dictū est ho-

Ecclesiastici. 15. mini: Apposuit tibi aquam et ignem: ad qd uolueris porrige manū tuam.

Ibidem. Tum id similiter: Ante hoiem uita et mors: quod placuerit ei dabitur illi.

Quid

Quid hic sibi uult uolũtas: quid ma-
nus porrectio: si nullam habet arbi-
trij libertatẽ? Quorsum Ioannes ba- Mathęi. 3.
ptista, Iudeos hortatus est: ut agerẽt
pœnitentiã? Quorsum Christus adul Ioan. 8.
teram iussit, ne peccaret amplius?
Quorsum iussit omnes: ut eius man-
data seruarent: si nec p se seruare pos-
sent: nec illius adiuti gratia, quicq̃ ad
ea seruanda cooperari? Quum deus
hominibus diceret: bonũ et malum Ecclesia-
in ipsorum manu positum: uerum ne sticí. 15.
dixit illis an falsum? Si falsum dixisse
contendas: iam omnibus eius pro-
missionibus aufers fidem: in qua so-
la contendis: salutem nostram consi-
stere: contra uero, si uerum dixisse fa-
tearis: tum te necesse est fatearis fal-

 sum

ſum dicere: quum doces aperte con=
trarium. Quamobrem, hac in cauſa,
nihil aliud in quæſtionem uenit: q̃
utrum Chriſto credendum ſit an tibi:
niſi forte contendas (ut nihil omnino
tam abſurdum ſingi poteſt: quod ſi
urgearis paululũ: nõ ſis paratus aſſe=
rere) deũ illa ioco dixiſſe omnia. Sed
neq; iſtud in illius maieſtatis graui=
tatem conuenit: et hac in re mire locu
tus eſt ſerio: cum illis arbitrij liberta=
tem oſtenderet: uelut iuſti ſupplicij
cauſam unicam: ſi cõtra facere q̃ præ=
cepiſſet auderent: nimirũ teſtatus in=
culpatam iuſticiam ſuam: ne quis de
ſua clæmentia conciperet opinionem
tam impiam: ut id ſibi perſuadeat:
quod tu nũc paſſim prędicas: mitiſſi=
mum

mum illud numē natura esse tam ty=
rānicum : ut qui nihil meruisset mali:
eū tam atroci, tam intermino miserū
torqueret supplicio:dumtaxat exple=
turum crudelem torquēdi libidinem.
Quamobrem quum tam alte cecide=
ris in puteum, tam pestilentis hære=
seos : ut id sustineas cogitare de deo:
quod nemo bonus animū possit in=
ducere:ut nō modo de homine quoq̄
bono : sed nec mediocriter malo per=
suadeat sibi : nihil aliud probationis
requirendum puto:q̄ caduca sint ędi=
ficia :quæ tu superstruis super funda=
mentum fluxile, tam infidelis fidei.
Nec eo tamen consilio hæreses istas
tuas attigi : ꝙ eas disputare decreue=
rim nā et tales esse cognosco:ut con=

Quantum impieta=tis conti=neat Lu=theri do=gma de li=bero arbi=trio.

 tra

tra quamq̃ posset afferri, non quan-
tum unas literas, sed quãtum aliquot
iusta uolumina possit implere: et iam
olim tam aperte reuictæ sunt: tam
iuste passim damnatæ sunt bonis ac
pijs oĩbus: auditu tam absurdę sunt:
ut amplius disputari non debeant:
tantũ abest ut debeant credi: etiamsi
si angelus de cœlo predicaret eas: tam
longe dissonas euangelio et fidei: quã
Christus tot ætates docuit ecclęsiam
suam. Q; si, q̃ sunt indubiæ cõtra te:
tam essent controuersæ et dubitabi-
les: iam olim tamen, mihi certum est
nihil disputare tecum: quãdoquidem
sum expertus: q̃ prorsus omissa ratio
ne, totus uertaris in scurrilia iurgia.

Prudens cõsilium illustrissimi principis.

Quo ex tempore (id quod seruabo)
statui

ſtatui, quod ad diſceptationes atti=
net, deploratum iſtud ingeniũ tuum
ĩprobitati ſuæ relinquere. Q̃q̃ alios
non defuiſſe uideo: qui et ex Anglia
et aliis ex locis aliquot, ad ea quæ in
me ſcripſiſti reſponderint: aliqui etiã
te ex meritis tuis ornarint: et tuis te
tractarint artibus: niſi ꝙ rationẽ ad=
miſcuere cõuitiis: quibus tu ſolis diſ=
putas. Eorum nemini quicq̃ adhuc
reſpondes, non taciturus haud dubie
tam diu: niſi toties tã aperte uictum,
tandem oppreſſiſſet pudor: quem, ſi
quando rurſus uicerit impudẽtia: ex
iiſdem aliquis opinor exiſtet, qui tibi
te depingat denuo. Ego certe neq;
tibi ſcribam amplius: neq; nunc ſcri=
pſiſſem quicq̃: niſi tuarum me litera=

Rex cur Luthero reſponde=rit.

rum permouisset subdolũ consilium: quo laboras ut credant tui, me iam cœpisse partibus tuis fauere. Quam in rem, responsum retulissem breue: neq; tuarũ hæresum quicq̃ attigissem nominatim: si non impudenter asseruisses, nihil aliud te docere: q̃ in fide Iesu Christi, homines oportere saluos fieri: tum fidei te superedificare charitatem erga proximos, obedientiam erga politicos magistratus, et crucifixionẽ corporis peccati. Siquidem, ista tua tam effrons impudẽtia me coegit, unum aut alterum ut proferrem, tam preclarorũ dogmatum, quæ facile quisq; uideat, lõge alterius esse generis, q̃ eorum quicq̃ sit, quæ te tam falso iactas sola predicare. Nec

interim

interim tamen quicq̃ attigi cæterarũ hæresum tuarum cumulum, quę tam pudendam impudentiam uanitatis tuæ redarguunt. Nam quum aperte scribis aduersus sacramenta Christi, quum cœlebem castitatẽ damnas in sacerdotibus, quũ sacros omnes ordines deijcis, quum panis substantiã Christi corpori coniungis, quũ scurraris in missæ sacrosanctã canonem, quum fęminas iubes audire cõfessiones, et ijsdem sacramentorum omniũ administrationem committis: quum eas iubes conficere corpus Christi, quum tam parum interesse censes, inter intemeratam Christi matrem et impudicam meretricem tuam, quum sanctissimã Christi crucem blasphemas,

Catalogus aliquot dogmatũ Lutheri.

mas, quum doces nullum esse purga-
torium, sed animas omnes dormitu-
ras in iudicij diem, spem proponens
diu differendi supplicij: quo securius
peccēt improbi: quum hæc (inq̃) do-
ceas, et mille pudendas hæreses præ-
terea: non te pudet scribere: ꝗ nihil
doces aliud q̃ hominem oportere ser-
uari per fidem Iesu christi: quando re
uera nihil moliris aliud: q̃ ut Christi
fidem penitus possis extinguere: qui
si uenisset ea docturus, quæ nunc do-
ces tu: uenisset profecto non auocatu
rus homines a malo: nec fuisset (quod
erat) doctor uirtutum: sed manifeste
patronus uitiorum: a quo q̃ lõge ab-
fuerit: satis insigne documentum de-
dit: quum tam immane suppliciũ per-
tulit

/eri simil imum.

tulit in cruce: quo nos a peccatorum pœna redimeret. Quo pacto patitur (si quis inest) pudor, ut talia scribas ad me, conscius in libris tuis, hæreses istas impias, non modo me legisse, uerum etiam doctissimorū uirorum iudicio multas reuicisse. Quæ, quum ita se habeant: mirum tamen est uidere quanta cum impudentia recurras, nunc audiri saltē postulans (tanq̄ hactenus nunq̄ fuisses auditus) et te mirari simulans, cur damnari debeas: qui nec conuictus adhuc sis, nec auditus. Nunq̄ne Luther auditus es, apud eximium patrem, Cardinalem sancti Sixti, legatū summi pontificis in Germania? Nunq̄ne p̄bita publice disputandi licētia, adhibitis etiam

Age, dic Luthere colorem.

Lutherus quoties auditus, tamen auditum se nondum, dicit.

notarijs, auditus es in Saxonia? An nõ libellis impijs et blasphemis usq; quaq; sparsis, et hæresum tuarũ contagium pestilens, longe lateq; deferentibus, plus satis auditus es per totum orbem: et tamen quæri non pudet, nondum esse auditum: sed damnatum esse nullius mali conuictum. Certe quod ad damnationẽ attinet, licebit securus obdormias: si iure dãnari non potes nisi sic reuictus ante: ut ipse te uictum fatearis: cæterum re uera satis sæpe cõuictus es, et ab alijs nõnullis eruditissimis uiris: et (q; non solum doctissimi quiq; testantur: sed et sacrosancta sedes apostolica iudicauit) a nobis. Quod, q̃q̃ præ superbia non dignaris agnoscere: tamen ipsa

Hoc ut neget Luther tamen omnes sciunt.

ipsa re satis fateris: et ipse quum nihil hactenus præter scurriles nenias: quod respondere posses, inuenisti. Ego Luthere, etiam si nihil earum rerum callerem: quarum tu damnatus es: tamē quin iuste damnatus esses, dubitare profecto non possem: quum te damnasse uideam pontificem ipsum summum, cū toto Reuerendissimorū cardinalium collegio: quorum iusticiam et æquitatē nemo bonus habere debet suspectam: propter scurriles clamores, improbe debacchantis fraterculi, sua damnatione infrēdentis: præsertim: qui sit eiusmodi, cui ratio minus satisfaciat: quem nulla mouet autoritas: qui nemini quicq̄ credit præterq̄ soli sibi: cui uni credit in oibus,

contra

contra ſapientis cõſilium: qui ſcribit:

Prou. b.2. Ne ſis ſapiens apud temetipſum:
quod genus hominum, q̃ deploratæ
Prou.26. ſit conditionis uide: Vidiſti (inquit)
hominem ſapientem ſibi uideri: ma-
gis illo, ſpem habebit inſipiens. Iam
quum hæreſum tuarũ plerasq; dam-
natas eſſe uiderem, inclytarum ſcho-
larum conſenſu: quare deberem tot et
tantorum uirorum ſuſpectum habe-
re iudicium: etiam ſi ipſe (quod dixi)
de re quam iudicaſſent, omnino nihil
intelligerem: præſertim, quum in illis
eſſet famigeratiſſima ſchola Pariſio-
rum, cuius iudicio, quondam ipſe te
ſtaturum ꝓmiſeras. Cæterum poſt,
Strophæ Lutheri. cum intelligeres tã manifeſtarios eſſe
errores tuos: ut nemo bonus eſſet ac

pius

pius usq̃,in cuius iudicio ſpem poſſis reponere. In conuentu VVormacenſi (ubi te pleno procerũ ſenatu damnauit Cæſar) ad diſceptandum quidem obtuliſti te: ſed ea quæ diſputarentur cuiusq̃ iudicio ſubmittere (qui q̃ recte contra ne diſſereres, poſſet ferre ſententiam(id uero ꝑtinaciſſime pernegaſti: Nunc quum te uideam, hoc te pacto gerere: ut nec in alios iudices cõſentias: nec illis ipſis obedias: quibus obtemperare ꝓmiſeras: nec Cæſareæ maieſtatis iudicio deferas: quũ tot ęruditiſſimos uiros haberet ĩ conſilio nec reuereare quicq̃, et apoſtolicę ſedis et collegij ſacroſancti ſententiam: ſed improbus irriſor appelles ad proximum generale concilium,

nec

nec tamen ſimpliciter proximum: ſed adiecto cuniculo per quod poſſis ef=fugere: nempe q̄ proxime congrega=tum eſſe cōtingeret in ſpiritu ſancto: ut in quocunq; eſſes damnatus: ibi negares fuiſſe ſpiritum ſanctum: et tamen paulo poſt, generalia conci=lia omnia contemnere: ne quis dubi=tare poſſet nulli te tandem prorſus pariturum: quum hoc, inq̄, pacto te gereres: quomodo potuiſſet iudiciū in te redditum mihi eſſe ſuſpectum: etiam ſi de tota re nihil aut intellexiſ=ſem, aut audiſſem aliud. Nunc uero quum res tuæ quales ſunt, tales ipſe cognoſcam, nempe apertas et indu=bitatas hæreſes: cuiuſmodi aliquot commemoraui tibi: quemadmodum

Q̄ȝ luculenter aperiū tur Lutheri mores.

tu te

tu te mirari fingis hactenus audiri non posse: ita nos contra multo mi= ramur magis: et istud te posse dicere, et quenq̃ inuentum esse: qui te quicq̃ audire dignetur: tanq̃ satis causæ sit, unius fraterculi peruicax impuden= tia: cur nunc tandem oporteat dubi= tare: an ea demum uera sint, quæ pro articulis fidei tota credit: et annos am plius mille quingentos perpetuo cre= didit, ecclesia Chisti catholica quem= admodũ euidẽter liquet ex doctrina Christi, et sanctis eius apostolis, nec= non multis alijs beatissimis ecclesiæ doctoribus: quorũ alius alio tẽpore locoq; scribẽs, omnes fuere eadẽ fide cõcordes a Christo nato passoq;, usq; ad inauspicatam predicationẽ tuam.

Quorum

Quorum ſanctiſſimorum patrum, et in ſcriptura ſacra certiſſimorũ inter= pretum: quum tu ſcripta contemnas, non uideo cauſæ quicq̃: cur poſtula= re debeas: aut quid fructus nobis tua ſcripta poſſint afferre, ſanctiſſimorũ uirorum omnium, tot ętatibus com= probatæ doctrinæ, tam ex diametro contraria. Quamobrem quum ſcri= bis haud parui fructus, magnã ſpem euangelio et gloriæ dei portendi: ſi ti= bi libera facultas detur ad nos ſcri= bendi de negotio euangelij: oporte= ret tamen profecto te, quicquid ha= ctenus texuiſti retexere, et longe di= uerſa ſcribere iſtis ferme oĩbus: quæ uel hucusq; abs te ſcripta ſunt: uel ex literis ad me tuis uideris eſſe ſcriptu= rus.

rus. Nam ex his, quæ ad hunc usq;
diē ſcripſiſti,adeo nihil fructus con=
ſecutum eſt euangelium chriſti, ut et
oris tui tam uenenati peſtilenti flatu,
multum ei pulcherrimi fructus inte=
rierit: et ſpecioſiſſima gemma: perq̃
numeroſa perierit: quæ matutuerat:
in dulciſſimum fructum: niſi talis ir=
repens conuoluulus ęroſiſſet.

IAM, Q; TIBI SCVRRA=
ri libet in eccleſiam Romanam,et cle=
ricos, mihi certe non eſt conſilium ea
dere multum diſceptare cum frater=
culo. Cæterum qualeſquales illi ſunt:
ipſe cuiuſmodi ſis profecto ſatis in=
dicas. Sed quando temet haberi uis
tam exactum euangeliſtam: feceris

aliquanto rectius: si prius ex euange-
Math. 7. lio didiceris, ex oculo tuo trabem tol-
lere: q̃ festucam in alieno deprehen-
dere: tum si diligenter expendis ex
his: qui per inuidiã er maliciam mur-
Cape hinc Luthere exemplũ. murabant in Mosen: et in Dauidem
iaciebant conuitia: quis illos maneat
exitus: qui in eos contumeliosi sunt:
quibus cum reuerentia debent obe-
dire. Tum ut id perdiscas etiam: si
mutare non nihil ecclesia uideretur:
temperandum tamẽ cauendumq; ti-
bi, ne tam improbe sis audax, ut arro-
ganter eam tentes attingere, et tuis
digitis curuis et conspurcatis regere,
ne te deus ita ciuilitatem doceat: et
officiũ ostendat tuum: quemadmo-
dum olim docuit eum, qui præter fas
ausus

auſus eſt manum archæ fœderis la= 2. Reg. 6.
baſcenti ſupponere. Quanq̃ haud dubie (tametſi te libido ſubit debacchandi ſcurriliter in Romanam curiam) tua tamen et doctrina ſimul, et uita ſatis reddunt perſpicuum: ꝙ ſi tam eſſet mala q̃ fingis: tibi diſplicere non poſſet. Etenim quando tibi peſſimi quiq; apoſtatæ, qui contempto uoto, et reiecta meliore uita, deſerto ſpiritali ſtudio, totos ſe carnis uoluptati deuouerit, ueniũt acceptiſſimi: contraq;, uiri boni et ſtudioſi pietatis, paſſim e ſuis ædibus, ubi in oratione, ieiunijs et caſtitate delegerant, diuino cultui totam uitam impendere, per te quotidie, perq; improbam factionem tuam, crudeliter ex-

Sic Lutherus crucifigit corpus peccati.

 truduntur

trudũtur, et templum quoq; sanctis=
simum, honestissimo uirginei chori
contubernio destitutum, scortatori=
bus impuris, et spurcissimis prosti=
bulis relinquitur prophanandum.
An non istud institutum tuum, satis
superq; declarat, neminem tibi odio
esse quia nequam sit: sed eum tibi ue=
re esse inuisum: quisquis fuerit pro=
bus, quisquis uirtuti deditus, hoc est
instituto tuo doctrinæq; contrarius?
Nec ob aliud certe magis obmurmu=
ras aduersum apostolicam sedem: q̃
q̄ ab ea uides et indignaris, damna=
tas esse tam impias hæreses tuas: ut
illa tibi non absurde responderit:
Exodi .16. Nec cõtra nos est murmur tuum, sed
contra dominum: tum in Christum,
cuius

cuius uicem gerit, ſuſpiciens, aduer=
ſus improbam ſuperbiam tuam clæ=
mēter exaudita, clamarit: Præſumen= Iudith. 6.
tes de ſe, et de ſua uirtute gloriantes
humilias. Neq; enim quiſq̃ fere na=
tus eſt unq̃: qui ſibi tam multum tri=
buat: quū iure tam parum debeat, q̃
ipſe tribuas tibi. Qui, ſi tam uere ſa=
peres: q̃ tua tibi philautia perſuadet:
nō ita te comparaſſes: ut correptus a
pōtifice, murmurare potius: q̃ emen=
dari ſtatuiſſes. Vir prudens (inquit Eccleſia=
ſcriptura) et diſciplinatus non mur= ſtici, 10.
murabit correptus. Vereor haud du=
bie: ne breui ſenſurus ſis (dū tibi tam
impenſe places, et ſapiēs uideris ocu=
lis tuis) illud in te cōpetere qđ Apo=
ſtolus dixit in philoſophos Ethni=

 cos.

Roma.16. cos: Euanuerunt in cogitationibus
ſuis: obſcuratum eſt inſipiens cor eo=
rum: et dicentes ſe ſapientes eſſe, ſtul=
ti facti ſunt. Ita tibi ſurgit animus: ut
magna cum gloria, numeres te ami=
cis eſſe ditiſſimum, magnis preſertim
principibus: quos a tua parte ſtare
iactas in Germania. Sed ego, te pro=
fecto uera ſenſurum puto: quæ deus
in Apocalipſi cuidã eſt minatus ho=
mini: qui niſi uitijs illum uinceres ſi=
Apocali.3. millimus erat tui. Tu dicis (inquit)
quia diues ſum et locupletatus, et nul
lius egeo: et neſcis quia miſer es, et
miſerabilis, et pauper et cæcus, et nu=
dus. Credo equidem, haud ita multo
poſt hac (pro ſua in eccleſiam beni=
gnitate) prouiſurum Chriſtum cuius
euange=

euangelium conaris prætextu fauo=
ris extinguere, machinam alicunde
quampiam: qua tam ſtolidæ ſuper=
biæ tuæ: cornua criſtasq; confrin=
gat: quum te tam nudum relinquet
amicis: q̃ nunc deſtituit gratia: q͏̃
eam clæmenter oblatam ſępe, ſponte
non ceſſes reijcere. Quin id, iampri=
dem quoq; luculenter cœpit oſtende=
re: niſi te ſic obcæcaret ſuperbia: ut nõ
ſuſtineres aduertere. Nam quum tu
tam ualde iactes principes fauere ti=
bi: res longe diuerſum probat: quan=
do miſeri illi ruſtici, doctrina tua ſe=
ducti ſumma cum calamitate, et mi=
ſerãda ſtrage reuerberati ſunt, uirtu=
te et uictoria clariſſimorum princi=
pum: q cum ſummo ſuo apud deum

Principes Germanię quam Luthoro fauerint ſcilicet.

 premio:

pmio:apud homines omnes bonos, laude, et gloria, factioni tuæ sectæque seditiosissimæ restiterunt.

IAM QUOD AIS nihil mirandum esse, si te Cæsar et aliquot item principes persequantur: allegans illud Prophetæ: Fremuerunt gentes: et populi meditati sunt inania. Astiterunt reges: et principes conuenerunt in unum, aduersus dominum: et aduersus christum eius. Hæc uerba reciderunt in caput tuum: si uerum est id quod dicis: Germaniæ populos et principes tueri partem tuam. Nam id quidem haud dubium est: quum factio tua tota contra Christum militat. Quamobrem adglutinent se uobis: quicunque uolent. Qui habitat in cœlis irridebit eos:

Psalmo .2.

Psalmo .2.

eos: et dominus ſubſannabit eos: id quod, iam pridē ſatis declarauit: quū plus minus ſeptuaginta millia: ex his qui in tuam ſectam coniurauerant, immiſſis in eos, ultione diuina, principibus, paucis menſibus interempta ſunt.

IAM QVVM TAM SANcte optas: ut deus in me uerbis ita cooperetur tuis: uti miraculo quodā conuertar in fauorē euangelij: euangelio me fauere ꝯfiteor: et idem animus, precor non ſolum ut ſit perpetuus, ſed etiā ut increſcat in dies: uerum quum te haud neſciam, rem ſic accipere: tanq̄ euāgelio non faueant: qui ſectæ non faueant tuæ, nec ſolere

 deum

deũ cognoſcam, aduerſus filij tui fi-
dem ędere miracula: certe, potius q̃ id
prodigiũ in me malus producat ge-
nius: ut ego ex animi tui ſentẽtia, ſub
euangelij nomine faueam impietati
tuæ, optarim certe: ut tu tuiq; omnes
illuc Luthere prius auehamini: quo
(ſi non reſipiſcitis) uos par erit auehi.

NAM Qꝫ HONORIS TAN-
tum ſcilicet, tam humiliter offers no-
bis ut ſi mihi placiturũ ſentias, alium
librum non graueris edere: quo, de
me largiter, meras laudes predices, ſi-
mul ea reuocans ac retexens omnia:
quæ dudum in diuerſum ſcripſeras:
hoc te labore toto Luther, oppido q̃
libens libero. Neq; enim ſic incendor
gloriæ

Diſce hinc Luther modeſtiam.

gloriæ ieiunio: ut tuos libros in meas laudes ambiam: sed opto potius, quod magis in rem sit tuam, nempe ut agnitis erroribus, et recantatis hęresibus, resipiscens tandem, et reuersus ad fidē, sic eam scriptis probes, et operibus bonis: ut inde laudem possis et gloriam dare deo. Alioqui, si ad istum quo cœpisti modum in hæresibus impijs, et improba uita perrexeris: me profecto laudare nō potes impensius: q̃ si uituperes: nec ę diuerso, magis odiosę traducere: q̃ si quā maxime potes extollas, si uerū est (ut est profecto) quod legitur apud Senecā: tam turpe tibi sit laudari a turpibus: q̃ si lauderis ob turpia. Quamobrem quum scribis libri tui in me editi

Ab illaudato uituperari honorificum est ex prouerbio.

uehementer

uehementer te pudere, culpam transferens in alios, nescio quos: quorum instigationi parueris: et pedib⁹ meis aduolutus suppliciter oras ueniā: sperans quum me mortalem meminerim: ꝙ immortales inimicitias nolim gerere: profecto Luther, tametsi tu magnifice et sublimiter de teipso sentiens, pro iure tanto semper habuisti te: ut non puduerit scriptis etiam tuis profiteri: non esse solum te: sed et futurum semper nec uiuum modo, sed præterea mortuum, imo exustis etiā cineribus, et in mille proiectis maria perpetuum tamen hostem et inimicum pōtifici, cuius fastigio, haud nescio q̃ longo reges interuallo sint impares: ego te nunq̃ tamē estimaui

Hec ait in Babilonica.

d 2

tanti:

tanti: ut unq̃ ſim dignatus eſſe inimi=
cus tibi: tametſi hæreſes tuas habeã,
quantum alius quiſq̃ exoſas. Sed nec
eorum cõuitiorum quicq̃ (quibus in
me ſcurriliter debacchatus es) tã ual=
de me commouet: ut non prece mul,
to minori. nobis poſſis, q̃ qua nunc
es uſus, abunde ſatiſfacere: ſi tibi res
ex animo et ſyncere ſatis ageretur.
Verum enimuero, quũ uideam ſup=
plices iſtas obteſtationes tuas, hære=
ſum tuarum defenſione paſſim arro=
ganter ſparſas: non ſum Luthere tam
cæcus: ut non ſatis cernam quorſum
tendat, tua iſta nõ ſatis ſapienter cœ=
lata uafricies: qua tametſi ſtulte inte=
rim contumelioſus es: ſollicite ſtudes
eblandiri gratiam facultatemq; libe=
ram,

Hæc cha=
ritas non
ſtat usq̃ ſu
per funda=
mentum
tuum Lu=
ther.

ram, de tuis ad nos hęresib⁹ sub euan
gelici negocij prętextu, quasi cum ali=
quo fauore scribendi. Q̃ꝫ si Germa=
niæ principes, iam inde ab initio (q̃d
utinam contigisset) instituti tui pro=
positum finemq́ꝫ tam prouidissent:
nunq̃ profecto nomine libertatis,
tantum calamitatis inuexisses illuc.
Quamobrem, ut tu ficte Luther sup=
plicasti nobis, per Christi sanctam et
uenerandam crucem, quam Christi
crucem, quanto tu honore prosequе=
ris satis tua declarant scripta quibus
eam non impie solum, et cũ blasphe=
mia. sed improbe quoq́ꝫ, et nõ feren=
da scurrilitate tractasti ut offensas in=
me tuas cõdonem tibi: sic ego te syn=
cere contra, et animo uere christiano
cohortor:

In sermo= ne quodã ad popu= lum.

cohortor:ut te prosternas, non meis quidem pedibus, sed ante pedes dei: tum ut per eius gratiam quę semp̄ ad manum presto est his, quicunq; non improba sponte reppulerint, uoluntatis tuę libertatem (quā nescio stulte ne magis an impie nullā esse contendis) diligenter applices, ad inuocandum diuini fauoris auxilium: quo, et precibus tuis concesso, et assiduitate supplicis implorationis adaucto, sic adnitere cooperari cū illo: ut ablegata primū, in Cœnobium aliquo misera illa muliercula, christi quōdam spōsa: qua nunc in utriusq; dānationem, legitimi cōiugij noīe abuteris, ad scelestissimā libidinem: ipse p̄ oēs uitę tuę dies reliquos, lugeas et ingemiscas te-

cum,

Hæc animũ tuum deberent maxime cruciare Luther.

cum multiplices errores: in quos incidisti immensum malorum cumulum: quem tot in locis impij libelli tui conflarunt, miserandam perniciem tam numerosorum corporum: quot incitante, te miserrime sunt perempta. Super omnia uero, maxime lamẽtabiles miserrimarum animarum interminandos cruciatus, quas improba doctrina tua super numerum precipitauit ad inferos. Atq; utinam tibi tã efficax esset gratia, et tanta fortitudo spiritus: ut nullus terror periculi, nullus te mortis metus queat retũdere, quo minus audeas ultro medijs te turbis ingerere: et palam prædicare uerum, damnans et detestans publice hæreses illas nepharias: quibus,

bus, et uoce multum et magis calamo, pestilenter infecisti mūdum: nec adhuc exhaustus tamen, teterrimam eiusdem cœni colluuiem cōditam seruas in pectore. Istud quanto faceres fortius: tanto faceres melius: tanto magis et fidei negocio (cui tantum nocuisti) prodesses, et pro his quæ scelerate commisisti satisfaceres.

Q; si tibi non est tantum gratiæ, si te præpediat humanæ carnis infirmitas, nec per terrorem sustineas hæreses et errores tuos, apud eos quos corrupisti, reuocare præsens, apostolum saltem Petrum non dedigneris imitari: q̄q̄ eius successores contemnis. Itaq; si non audes intus fateri uerum: sed abnegas et abiuras

Christum : exi saltem foras ab his,
Lucæ.22. quos ipse malos (in hoc dissimilis Pe-
tro) fecisti : et peccatum tuum amare
defleas: procul abducens te quopiam
in religiosum cœnobium, ubi ad gra-
tiæ remissionisq; fontem Christum
recurras : et salubrem agas admisso-
rum pœnitentiam : ubi recãtare pos-
sis errores tuos, in animæ tuæ salu-
tem, circa periculum corporis. Ibi
reuocãdo lugendoq; pestilentes hæ-
reses, et flagitiosa facinora diuinę mi-
sericordiæ supplici et non nimis ar-
rogante fiducia, gestu, uerbis, animo
Lucæ.18. publicani, procura salubribus assi-
due pœnitentiæ fructibus condona-
tionem præteritorum scelerum.
Quam mutationem atq; emendatio-
nem

nem tui, atq; aliorum item exemplo
tuo, non minus profecto liben-
ter audierim: q̄q̄ hactenus
audire tristatus sum, et
te et per te plurimos
miserrime passim
perire.

Velis ne Luther re=
sponsum clemen=
tius hoc=

∴

Finis.

Londini
in ædibus Pynso
nianis. Anno domini Mil-
lesimo quingentesimo uicesi=
mo septimo, decima Fe=
bruarij. Cum priuilegio
a rege indulto.

∴

[illegible]

DVx Anchiſiades, patrios ex hoſte penates
Cæperat: et precium pro pietate tulit.
Nam pius Aeneas, toto cantatus in orbe,
Auſonio meruit regna tenere ſolo.
Sed tibi mortales, rex illuſtriſſime regum,
Quæ referant meritis premia digna tuis?
Tu ſiquidē æternum ac uerum p̱ ſecula numen
Aſſeris, ætherij fortis ab hoſte dei.
Tu reuocas paſſim iam relligione per orbem
Labentes, uera conſtituiſq; uia.
Tu ſuperum cultusq; pios laudesq; tueris,
Et deus humano quod dedit arbitrio.
Ordinibus meritos cunctis defendis honores.
Tu legum firmas iura uerenda bonis.
Nullus ho[illegible]s tantis ęquanda ue gloria factis:
Quæ da[illegible]r humani munere iudicij.
Defenſor fi[illegible]e (nec enim dare maius habemus)
Nomina ſunt titulis inferiora tuis.

Viderit ergo deus, magni dominator olimpi,
Quæ tibi pro merito conferat ipse tuo.
Nos bene mortales uno simul ore precantes,
Dicimus assidue, uoce fauente preci:
Clare diu princeps o uiue salutifer orbi:
Viue diu populi spesq; salusq; tui.